

Marknadshyror eller miljonprogram? Fastighetsvärdar och Hyresgästföreningen är fixerade vid extrema val.

Debatten om marknadshyror blossar upp då och då – ofta genom en fastighetsentreprenör – som enda lösningen på en bostadsmarknad som har låst sig. Från motsatta sidan manar Hyresgästföreningen till strid, senast nu i oktober.

Att marknadshyror skulle lösa knuten på bostadsmarknaden kan vi nog räkna med. En oreglerad marknad brukar skapa jämvikt; genom att trycka bort dem som inte har råd. Deras efterfrågan skulle med höjda hyror försvinna från attraktiva områden, och utbud och efterfrågan skulle hamna i balans.

Det kanske är en vettig lösning när det gäller knapp tillgång på diamanter, men knappast för grundläggande mänskliga behov som värme, skydd och en plats för att bilda familj. Att marknadshyror inte skulle segregera städer är en löjligt naiv tanke. I det lilla formatet har det dessutom testats. Möjligheten för hyresvärdar att chockhöja hyran med marknadsvärdet av en (numera frivillig) renovering har lett till att de sämst bemedlade – pensionärer, ensamstående, invandrare, lågavlönade, arbetslösa – bor i allt risigare lägenheter. Insmugna marknadshyror som verkligen förskräcker.

Det hindrar inte att en reglerad hyresmarknad av dagens modell också segregerar. Dessutom är den ohållbar.

Bostadsmarknaden i Stockholm har varit sjuk så länge jag kan minnas. I slutet på 60-talet var jag ett av många barn som fosterhemsplacerades i dåtidens socialpolitiska lösning på bostadsbristen i staden. Ett år tog det innan jag fick komma hem till mamma igen. Jag minns det inte, men ängsten inför avsked och rädslan för ensamhet har jag fått hantera hela livet. Därför har jag svårt för när folk skäller urskillningslöst på miljonprogrammet, som tillät dessa familjer att återförenas i ett eget hem med ordentligt kök och lekpark utanför. Under en period var Stockholms bostadsmarknad i balans.

Men befolkningen växte, och de stora bostadsvisionerna blev omoderna.

Som 18-åring kom jag åter till Stockholm efter lång tid i Hälsingland. Därifrån tog det 13 år innan jag för första gången fick mitt namn på dörren. Under tiden flyttade jag runt i andra hand, ofta mycket dyrt, medan infödda, bemedlade Stockholmsvänner fick billiga förstahandskontrakt som föräldrars vänner skakade loss. Det var – och är fortfarande – en kontaktekonomi som jag redan i tonåren genomskådade som rutten. Bostadsförmedlingen förstärker det extrema eftersom bara människor som bor bra har tid att vänta 25 år på en ännu mer attraktiv lägenhet.

Av dessa två onda ting – en kontaktmarknad och en kapitalistisk marknad – skulle jag välja marknadshyror. För pengar luktar inte. Pengar gör inte skillnad på folk. Man har en teoretisk möjlighet att gå ihop och betala en dyr hyra för en bra lägenhet. Kontakter gör alltid skillnad på folk och folk.

Som tur är måste man inte välja mellan två onda ting.

Dagens bostadsmarknad är resultatet av en subventionspolitik utan subventioner, en planpolitik utan visioner. Var finns det politiska modet att både släppa lös privata initiativ och våga reglera och investera? Det verkar finnas i Linköping, där kommunen tillsammans med fem kommunala bostadsbolag och tjugo privata på bara sex år löste en svår bostadssituation för studenterna med en helt ny stadsdel, Valla. Hittar vi fröet till ett uppdaterat »miljonprogram« där, det som måste till för att motverka dagens extrema trångboddhet och hemlöshet?

Att få sitt namn på ett lägenhetskontrakt var som att knipa den sista platsen av 144 000 till himmelriket. Där kan man sitta och titta ner på de andra som dväljes i onåd. Det är inte en utsikt jag njuter av. ■

Nina van den Brink

REDAKTIONEN VÄLJER

Bok

»Den tunna isen«

Lena Einhorn

Glasklart analyserar Einhorn ett kärleksförhållande där makten ständigt förskjuts, medan huvudpersonen Lena trevar efter sig själv och sin roll i den egna familjen. **Nvdb**

Utgiven på Norstedts.

Teater

»Nakna som foster och gudar« Regi Helena Sandström Cruz

Vad finns kvar av kärleken när Karin Boye tagit sitt liv? En grå skugga. Den ensamaste på jorden. Dramat, skrivet av Isabel Cruz Liljegren, som skildrar Boyes försvinnande och död genom kärlekspartnern tyskjudiska Margot Hanels psyke, ger stark insikt i vad det är att vara både övergiven, främling och föraktad. **ALW**

På turné med Riksteatern till 12/12, i Göteborg 20–30/11.

Podd

»Myter och mysterier«

Idéhistorikern Per Johansson och radioprogramledaren Erik Schöldt för djupa samtal om allvarliga ämnen på existensiell grund. Säsong 3 avsnitt 34 handlade om »Det allseende ögat«, skrämmande om hur Google, bland annat, övervakar oss. **Nvdb**